

ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

В умовах глобальних змін у всіх сферах життєдіяльності суспільства особливо актуальним є розвиток системи освіти, що має реагувати на сучасні виклики, з якими пов'язані нові вимоги до професійної підготовки майбутніх вчителів, що мають володіти сучасними освітніми технологіями, відповідними професійними компетентностями і вмінням реалізовувати їх на практиці. Практична підготовка у закладах вищої педагогічної освіти спрямована на закріплення теоретичних знань, здійснення міжпредметних зв'язків, поглиблення методичних знань у проведенні різноманітних форм навчально-виховної роботи з учнями, самовираження студентів, вироблення власного професійного стилю.

Організаційні засади практичної підготовки здобувачів вищої освіти у закладах вищої педагогічної освіти обґрунтовуються відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р.; Концепції «Нова українська школа»; Положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р.; Проекту Положення «Про практичну підготовку студентів вищих навчальних закладів» від 09.02.2011 р., розробленого Міністерством освіти і науки України; Рекомендацій про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, розроблених Державною науковою установою «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» у 2013 р. на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.11.2012 р.

Організація педагогічної практики студентів в умовах ступеневої освіти для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» передбачає проведення різних видів практики (навчальної, психолого-педагогічної, пропедевтичної, виробничої та ін.). Поетапне проведення різних видів практик та їх ефективна організація має значний вплив на формування професійної компетентності майбутніх педагогів. Програма практик враховує сучасні тенденції розвитку освіти і виховання в Україні та включає всі види професійної діяльності майбутнього вчителя відповідно до державного освітнього стандарту. Терміни і види педагогічної практики, її зміст і система організації визначаються навчальними планами факультетів й іншими документами нормативно-методичного характеру (програмами практики, матеріалами з її методичного забезпечення, документами, які визначають систему контролю, обліку її результатів, звітності та ін.) [1, с. 6-11].

У сучасному науково-освітньому дискурсі досить широко представлені дослідження, які актуалізують проблеми організації та проведення педагогічної практики. Зокрема Ф. Гоноболін, О. Щербаков, Е. Гришин, Н. Кузьміна, В. Сластьонін, Л. Спірін, Л. Хомич, В. Чепікова, І. Харламова обґрунтували значення педагогічної практики у системі формування особистості педагога. Історичний аспект становлення педагогічної практики як компонента загальнопедагогічної підготовки дослідили Н. Дем'яненко, В. Майборода, Р. Куліш та ін. Зарубіжному досвіду організації педагогічної практики присвячені роботи Ю. Алферова, А. Василюк, С. Деркач, Л. Дяченко, І. Протасова, Л. Пуховської, О. Родіної та ін.

Аналіз наукових праць засвідчує, що педагогічна практика є важливою ланкою у процесі професійного і особистісного становлення майбутнього вчителя.

Саме педагогічна практика дозволяє студенту перевірити і вдосконалити теоретичні знання, здобути педагогічні уміння і навички у процесі практичної діяльності, з'ясувати ступінь співвідношення особистісних якостей з професією вчителя.

У процесі педагогічної практики студенти насамперед адаптуються до діяльності вчителя, знаходять своє місце у взаємодії дитячого і педагогічного колективу, усвідомлюють й оцінюють правильність професійного вибору, наявність у себе необхідних якостей для педагогічної діяльності. Це початок формування професійної майстерності. Студенти оволодівають прикладними професійно-педагогічними знаннями, що сприяє успішному засвоєнню теоретичних курсів, у них формуються уміння планувати свою роботу, розподіляти доручення, добирати необхідний матеріал й втілювати його у конкретні справи, оцінювати хід і результати роботи, ставлення до неї вихованців, порівнювати свою роботу з роботою товаришів [3].

Завдання педагогічної практики зумовлені особливостями професійної підготовки майбутніх учителів. Провідними є:

- виховання у студентів любові до професії вчителя, прагнення до постійного професійного розвитку;
- забезпечення умов для професійної адаптації студентів, залучення їх до активної діяльності в учнівських колективах;
- закріплення і поглиблення знань студентів з психолого-педагогічних і фахових дисциплін;
- оволодіння засобами та методами застосування цих знань для розв'язання педагогічних завдань;
- ознайомлення студентів із специфікою діяльності сучасних загальноосвітніх навчальних закладів (середня загальноосвітня школа, спеціалізована школа, гімназія, ліцей, колегіум);
- формування у практикантів уміння проводити уроки з використанням сучасних технологій навчання;
- розвиток у практикантів уміння здійснювати виховну роботу, у тому числі на базі вивчення предмета зі спеціальності;
- формування у студентів творчого, дослідницького підходу до організації педагогічної діяльності, набуття ними вмінь здійснювати наукові дослідження з використанням ефективних методів і методик педагогічних досліджень, а також вмінь здійснювати самоконтроль, самоаналіз і об'єктивну самооцінку власної педагогічної діяльності та діяльності вчителів і колег-практикантів;
- оволодіння вміннями спілкуватися з вихованцями, їхніми батьками та педагогами;
- вироблення у майбутніх педагогів самостійності у підготовці та проведенні різних форм і видів навчально-виховної роботи з вихованцями та особистої відповідальності за їх якість та ефективність [2, с. 2-6].

Педагогічна практика повинна стати початком творчого вивчення особистості школяра на різних етапах її розвитку, що потребує вміння користуватися різними методиками психолого-педагогічного дослідження. Вчителю необхідно аналізувати результати виховання, визначати ступінь розвитку тих чи інших індивідуальних якостей учнів, оцінювати особистість з різних точок зору, у різних життєвих ситуаціях. Цілком очевидно, що творча робота вчителя

передбачає і вміння вивчати стан колективу, виявляти та усувати конфлікти в ньому, об'єднувати учнів, спонукати їх до серйозної праці [2, с. 2-6].

Отже, педагогічна практика у закладах вищої освіти є не лише важливою складовою підготовки фахівців, а й провідним чинником саморозвитку, формування індивідуально-творчих можливостей у здійсненні педагогічної діяльності, підвищення рівня професійності та педагогічної майстерності майбутніх учителів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мирончук Н.М. Методичні основи організації педагогічної практики студентів закладу вищої освіти: метод. посіб. / Н.М. Мирончук. – Житомир, 2017. – 52 с.

2. Педагогічна практика: навч.-метод. посіб. – Житомир: Житомир. держ. ун-т, 2005. – С. 2-6.

3. Токмань Г., Козубенко Л., Дига Н., Черниш Н. Практика в системі бакалаврської і магістерської освіти філолога: літературознавчий аспект: навч. посіб. / Ганна Токмань, Леонід Козубенко, Надія Дига, Наталія Черниш. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2018. – 304 с.